

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Napredni slovenski učitelj — vstajaj! — Et memenissee juvat. — Delovanje učiteljstva z ozirom na socialnopolitično strujo. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — † Dragotin Jesenko-Doksov.

Napredni slovenski učitelj — vstajaj!

Novodobna šola in učiteljstvo imata po jedni strani pravih, resničnih prijateljev, ki vedno zagovarjajo naš stan, po drugi strani pa tudi take prijatelje, da nehote vzkliknemo o njih: O Bog, reši nas takih prijateljev, sovražnikov se bomo obvarovali že sami. S temi prijatelji menimo tiste stranke, ki prodajajo svojo gospodarsko in politično kramarijo za raznimi firmami, na katerih so naslikani razni svetniki in svetnice božje, in na katerih je privezanih nebroj rožnih vencev in za vstop v tako kramarijo bobnajo na debelo molitveno knjigo. Vse pa imajo skupno geslo: Več teme. Vse te stranke so enake vrednosti in ne razločijo se v svojih namenih niti toliko, kakor star vinar od novega, bati pa se ni, da bi bila katera ponarejena, temveč so vse pristne sovražnice napredka in vsega, kar se druži pod tem imenom.

Nova šola je bila takoj pri rojstvu prokleta od tistih, ki brez sveč prisegajo na neizkaljeni program teh strank. Pri Slovencih smo menda na čistem, če prištevamo med te stranke katoliško-narodno in krščansko-socialno, ki pa obe slišita na ime: klerikalna. Ta stranka je pri porodu in v zibelki hotela zadaviti novo šolo, ker je dobro slutila, da se bode v tej zibelki rodilo dete, katero bode počasi, a trdno in zanesljivo zrastle ter slednjič zbralo okrog sebe vse svobodomiselnosti in napredne elemente, ki bodo s svitlim ognjenim mečem podrli v prah vse nazadnjaštvo in hinavstvo. Ta stranka ima namreč jako dober vol in se zato tudi ni zmotila, kakšne posledice bode imelo rojstvo nove šole.

In po tako kratkem obstanku so izrastle potem nove šole druge stranke, katere krepko nastopajo proti klerikalizmu. V teh strankah stoji napredni slovenski učitelj, ki je vedno na straži za svobodno šolo. Oficijalni boj nam je napovedan dan na dan, zato je primoran slovenski napredni učitelj držati v eni roki goreče svetilo prosvete, v drugi brušeno jeklo. Ta boj pa se ne bode tako hitro dobojeval, ker nasprotnik je mnogoštevilen in lokav, mi pa, ki smo po številu manjši in po načinu boja poštenejši in odkritosrčnejši, moramo s podvojenimi močmi braniti novo šolo in svoj stan. Žalibog, dobe se v naših vrstah malosrčni tovariši, ki prevečkrat in preradi hote pokazati — belo zastavo. Oni so v zmoti, da bi se dalo brez boja priti do zmage. Ne, tovariši, zapustite malosrčnost, namočite si svoja oblačila v krvi levje srčnosti in pogumno zavihtite buzdovan pri vsakem napadu.

Rajše pasti, kakor v verigah ukovan sužnjiti svojemu nasprotniku. Ne dajte se oplašiti po zadnjih volitvah, ker te niso bile izvojevane s poštenimi sredstvi. Zvižaja, laž, natolcevanja, žuganja, zloraba vere, to je bilo orožje v zadnjem volilnem boju. Proti sovražniku s takim orožjem se je težko boriti, in le čudež bi bil, če bi se nagnila zmaga na našo stran. Posebno zloraba vere je orožje, katerega prezirati ni tako lahko. To orožje je ostro, morda celo preostro, zato se mora skrhati; in ko odpade to orožje nasprotniku iz rok, potem bodo naši uspehi boljši in trajnejši. Zato orožja ne devati iz rok, temveč pričakujemo v vednem delu novega spopadka. V ta namen pridobivajmo previdno novih močij med se ter jih pripravljajmo in navdušujmo za svobodomiselnosti in napredne ideje, da bodo s temi napojeni brez strahu zrlili v valovje, ki neprestano buta ob naš čolnič. Ako bomo vršili vsi svojo dolžnost v šoli in tudi izven šole, ne bode se nam bati za prihodnost; ta bode naša, in zadoščenje bode prišlo za vse pretekle in sedanje krivice.

Poznali se bodo sicer na marsikaterem lieu obrunki zadanih in zaceljenih ran, zarisani bodo udarci sovražnikov, a pri tem se nam bodo širile prsi v prost izdih in odložili bomo orožje v zavesti, da smo je znali rabiti vselej in povsod.

Pri tem delu za svobodo in napredek pa naj nas ne motijo tisti maloštevilni tovariši, ki služijo v nasprotnem taboru za evnuhe svojim političnim pašam. Ti so skopljeni stanovskega ponosa, zato prav na pristojnem mestu! Mi jih ne pogrešamo in tudi ne pogrešajmo!

Med seboj bodimo pa zložni in prizanesljivi! Ne dajmo povoda, da bi se spirali in nudili nasprotnikom priliko, kazati na našo nesložno hišo.

Podpirajmo se medseboj bratovsko, vedoč, da imamo vsi iste dolžnosti in iste pravice. Z roko v roki tvorimo neprodarno falango, oznanjujoč svojim nasprotnikom, da smo vredni boljših in poštenejših nasprotnikov kakor so oni, da pa se tudi njih ne bojimo, čeravno so globoko pod normalo poštenih in dostojnih ljudi. Zvesti pa ostanimo slovanskemu praporu, na katerem se blesti: „Za svobodo in napredek!“

K. N.